

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. VII. An idem actus internus, aut externus tam naturalis, quam supernaturalis possit esse moraliter bonus, & malus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

Inferes secundo, plerumque ejusmodi desideria aliunde esse illicita ob oppositionem, quam habent ad aliquam virtutem, aut habitudinem ad aliquam illicitam circumstantiam conformiter conclusioni quintæ *num. 558*. Unde illicita sunt sequentia desideria: *utinam occiso esset licita, ut si Petrum occiderem. O si mihi liceret copula carnalis cum B. Virg. O si non esset peccatum DEUM contemnere, Eucharistiam, & Sacras imagines conculcare*. Hæc & similia desideria, licet ex parte objecti careant omni malitia ex parte tamen actus, seu sui opponuntur alicui virtuti ob rationes *num. 558*. primum enim desiderium est contra charitatem proximi; secundum contra virtutem Hyperdulie debite Beatissimæ Virgini; tertium contra Religionem, seu cultum debitum DEO, & Sacris imaginibus.

Inferes tertio; etsi conditio impossibilis adjecta in matrimonio habeatur pro

non adjecta, in alijs tamen contractibus habetur pro adjecta, ergo etiam in casu nostro: Pal. *tom. 1. tract. 2. D. 2. p. 10. §. 3. num. 5.*

Demum placet animadvertio Tamb. *lib. 10. Decal. cap. 5. §. 5.* Sporer *p. 1. Theolog. Mor. cap. 6. num. 21.* hos & similes affectus: *Si non esset infernus, peccarem: Si non essem Religiosus, fornicarem; si essem adolescens, me vindicarem, carnes comederem, si DEUM non timerem &c.* dupliciter referri posse nempe optativè, & sic sunt peccata ejusdem gravitatis cum objectis; fiunt enim cum actuali affectu ad materiam peccaminosam, siquidem conditio non aufert malitiam. Secundo in sensu enuntiativo, id est, indicando solum infirmitatē propriam, quæ nisi consideratione status reprimeretur, aut timor DEI frangeret, erumperet in peccatum, & in hoc sensu carent omni novo, hoc approbat etiam Vasq. *1. 2. D. 116. cap. 2.*

pet. n. 552.

§. VII.

An idem actus internus, aut externus, tam naturalis, quam supernaturalis possit esse moraliter bonus, & malus.

563. **D**ico primò: idem actus extrinsecus respectu ejusdem operantis eodem tempore potest elici ex finibus pluribus uno bono, & altero pravo;

atque adeo esse respectu finis boni extrinsecè bonus, respectu finis mali extrinsecè malus. Ita Hesinx hîc *D. 3. n. 16.* Ariag. Oviedo. Ripald. contra Marat. hîc

hic D. 12. S. 4. Ratio idem actus externus potest imperari per duplicem actum internum e. g. deambulatio ex fine sanitatis, & simul ex fine adeundi amantiam ob amorem carnalem; hoc casu deambulatio ex primo fine est extrinsecè moraliter bona, ex secundo est moraliter mala citra repugnantiam: imperium enim actui imperato efficaciter nullum dat esse, sed concurrit spure moraliter concursu inclinativo per n. 496. supponit conclusio posse duo imperia concurrere etiam adæquata ad eundem actum per num. 496.

Dico secundò, actus intrinsecè malus, sive externus, sive internus nequit esse extrinsecè moraliter bonus probatur: repugnat, ut amor mali sit moraliter bonus, sed actus imperans actum, sive internum, sive externum intrinsecè malum est amor mali, ergo repugnat, ut actus imperans actum intrinsecè malum sit moraliter bonus.

564. Dico tertio, actus intrinsecè bonus potest extrinsecè moraliter fieri malus. Haunold. lib. 3. Theolog. Scholast. n. 392. Ripald. de Ente supernaturali D. 50. à num. 5. cum Scotist. contra Vasq. 1. 2. D. 53. cap. 4. à num. 26. Rhodes hic D. 4. quest. unica S. 3. §. 2. probatur ex S. Th. quest. 2. de Malo. art. 4. ad. 2. in terminis docente: *Quod actus bonus aliquando maleficetur à malo, non quod in se ipso sit malus (dat exemplum in Eleemosina, vel dilectione DEI) sed quod feratur ad finem inordinatum cupiditatis, aut inanis gloria.*

Ratio desumitur à paritate actus externi imperabilis à malo interno per num. 563. ergo etiam actus intrinsecè

honestus etiam internus potest imperari ab actu interno intrinsecè malo, consequentia probatur: affirmatio enim, & negatio respiciunt diversa; esset namque bonus intrinsecè ut imperatus ex suo fine intrinsecè, seu vi proprii motivi, malus verò extrinsecè respectu finis sibi extrinseci, ad quem ex arbitrio imperantis ordinaretur.

Conclusio est vera non solum de actibus internis naturalibus, sed etiam supernaturalibus: per hoc enim, quod extrinsecè, seu denominativè evadant moraliter mali, substantia eorum manet invariata, ergo in se, seu intrinsecè sunt simpliciter boni; vi autem imperij fiunt extrinsecè mali, eundem autem actum esse intrinsecè bonum, & extrinsecè malum non est contradictio. Unde supernaturalitas non impedit, quò minus actus supernaturalis sit imperabilis à malo; supernaturalitas enim est indistincta ab actu imperato, à quo cum realiter distinguatur malitia actus imperantis, hanc non excludit actus imperati supernaturalitas.

Hujus dedi exemplum in tract. de Pœnit. potest quis erroneè judicare: quod confessio Sacramentalis non Sacrilega sit medium aptum comparandi vanam gloriam; hoc casu potest quis ex intentione vanæ gloriæ sibi imperare talem confessionem faciendam ex fine suo proprio, supponitur enim voluntas aliunde instructa omnibus requisitis ad necessarium dolorem supernaturalem, ne confessio sit Sacrilega: sic instructa voluntate DEUS est paratus concurrere ad eundem actum (supposita voluntatis determinatione per intentionem vanæ gloriæ)

doloris supernaturalis eliciendum è suo proprio motivo supernaturaliter proposito; ut enim dolor supernaturalis eliciatur ex motivo suo, imperium malum eum imperans non debet illam præcontinere; cum non aliter influat, quam inclinando voluntatem ad applicandam potentiam executricem: potest autem inclinare actus etiam inferior voluntatem ad eliciendum actum superiorem, & perfectiorem.

§ 65. Ex hoc principio *in tract. de Fide num. 389.* deduxi, quod actus fidei supernaturalis, consideratus ut est moralis dispositio, possit imperari à pia affectione, & simul ab imperio intrinsecè malo. Ita *Plitel. de Fide. num. 235.* Inde enim nihil sequitur, quam quod eadem Entitas physica actus fidei denominaretur simul extrinsecè moraliter bona, & supernaturalis à pia affectione supernaturali (ab hac enim habet fides, quod moraliter disponat ad sanctitatem) & quæ talis sit honesta honestate supernaturali, moraliter verò esset extrinsecè mala malitiâ actus mali imperantis: si imperium hoc sit mortale, fides talis non disponderet de condigno ad justificationem: è contra condignè disponderet ad hujus augmentum, si esset duntaxat venialiter malus.

Rursus hinc deducitur secundo: etsi entitas physica actus fidei supernaturalis possit imperari, vel à solo actu honesto naturali vel inhonesto, eo tamen casu fides non posset id sponere ad gratiam. Ita *Amic. de Fide D. 10. n. 120.* quia fides ut disponens ad gratiam est actus liber supernaturalis, & honestus honestate supernaturali hæc; honestate caret, sive imperetur ab honesto sive ab inhonesto naturali actu.

Quod autem fides supernaturalis Entitativè sumpta sive prout præcisè est actus intellectus possit imperari ab altero dicto actu, probatur: quia quæ talis non petit essentialiter libertatem, nec honestatem formalem, sed præcisè supernaturalitatem; huic autem non repugnat imperari ab imperio purè naturali etiam inhonesto.

§ 66. Deducitur tertio, sine contradictione posse eundem actum esse intrinsecè bonum, & meritorium, & extrinsecè malum, ac demeritorium: proinde posse intrinsecè præcipi, extrinsecè verò prohiberi, seu ne fiat ex pravo fine; hoc enim in re aliud non est, quam quod actus imperans sit prohibitus, & demeritorium, imperatus verò sit præceptus, & meritorium.

Nihilominus verum est, quod actus imperatus nequeat esse intrinsecè meritorium vitæ æternæ imperatus ab imperio mortaliter malo: sic enim esset meritorium intrinsecè vitæ, ac simul extrinsecè demeritorium ejusdem vitæ æternæ. At esse meritorium vitæ æternæ, & simul demeritorium Purgatorij stare possunt, consequenter imperium venialiter malum potest imperare actum supernaturalem fidei, spei, & charitatis inhærendo opinioni probabili: quod non quisque actus charitatis in via excludat omnia venialia; quia tamen excludit omnia mortalia, sequitur actum charitatis non posse imperari ab imperio mortali. Aliàs DEUS eodem tempore simul amaretur vi charitatis, & odio haberetur vi imperij: quæ ratio non pugnat cum quovis actu supernaturali alterius virtutis, atque adeo ex hoc

hoc capite potest imperari alius actus supernaturalis ex fine mortali: eo tamen casu actus intrinsecè supernaturalis non esset de condigno meritorius vitæ æternæ, sed duntaxat de congruo pro sensu diviso, secùs pro sensu composito actualis peccati mortalis imperantis illum.

567. Dices primò cum Vasquez, Rhodes, &c. DEUS non potest dare gratiam ad peccandum, sed daret, si actus supernaturalis foret imperabilis à malo, ergo minor probatur, daret gratiam ad actum supernaturalem, hic enim sine illa non potest elici; sed actus supernaturalis imperatus à malo esset peccatum, ergo daret gratiam ad peccatum.

Secundò voluntas sine gratia nequit se determinare ad actum supernaturalem, sed posset se determinare, si conclusio tertia est vera: quia actus imperans est determinatio ad actum supernaturalem. Atqui actus imperans, utpote malus, fit sine gratia.

Tertiò initium justificationis secundum fidem non potest esse à nobis: esset autem à nobis, nam viribus naturæ elicitur actus malus imperans actum supernaturalem disponentem ad justificationem, hoc casu incipit justificatio ab imperio malo.

Respondeo ad primum: Concessâ majori, nego minorem, ad probationem distinguo majorem: daret gratiam ad actum supernaturalem ut intrinsecè bonum concedo majorem; prout substanti imperio malo, seu prout extrinsecò malo, nego majorem: actus imperatus eget gratiâ intrinsecè sumptus, secùs ut extrinsecè malus.

Respondeo ad secundum: Concedo, quòd voluntas sine gratia non possit se determinare ad actum supernaturalem determinatione in genere causæ physicæ, ac etiam moralis illuminativæ, seu prælucentis voluntati per illustrationem Sancti Spiritûs: potest tamen se determinare determinatione propriâ imperativâ, sita in inclinatione voluntatis ad ponendum actum supernaturalem ex principijs requisitis ad supernaturalitatem; ut enim sic se determinet non debet formaliter, aut virtualiter, vel eminenter continere imperatum per n. 496.

Respondeo ad tertium: Concessâ majori, nego minorem, ad hujus probationem, nego initium justificationis incipere ab imperio malo tanquam à causa physica, aut morali illuminativa, aut meritoria, sed tanquam à determinatione inclinativa voluntatis: quâ positâ velut conditione DEUS antecedenter paratus est ad concurrendum supernaturaliter per num. 564. eoque casu DEUS non influit intuitu actûs vitiosi imperantis, sed quia ipse de se est paratus concurrere secundum determinationem voluntatis; qualiter defacto concurret concursu supernaturali in actionem conversivam supernaturalem substantiæ panis, & vini in Corpus Christi determinatus à prava Sacerdotis intentione.

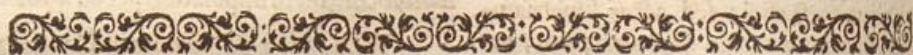
Instabis: est impossibile, ut idem actus sit intrinsecè bonus, & intrinsecè malus, sed talis esset actus bonus imperatus à malo, ergo. Minor probatur: esset intrinsecè bonus, uti supponitur, sed etiam esset intrinsecè malus. Quod probatur: ille actus est intrinsecè malus, qui cooperatur

ratur intentioni intrinsecè malæ, sed actus imperatus ab imperio intrinsecè malo cooperatur intentioni intrinsecè malæ, ut patet in occisione externa, quæ per se est executiva malitiosæ occisionis internæ.

Respondeo: Concessâ majori, nego minorem. Ad probationem, nego secundam partem. Ad hujus probationem distinguo majorem: ille actus est intrinsecè malus, qui cooperatur per se intentioni intrinsecè malæ, concedo ma-

jorem. Qui cooperatur per accidens intentioni intrinsecè malæ, nego minorem. In nostro casu actus imperatus per accidens, & non ex vi sua, nec ex natura sui objecti cooperatur intentioni malæ, quatenus præter suam intentionem ab imperante assumitur in medium ad finem malum, ad quem de se non est ordinatus.

Nulla est paritas ab occisione externa, quia hæc est intrinsecè, & in se mala malitiâ materiali per n. 522.

§. VIII.

An idem actus possit habere plures bonitates, aut plures malitias morales.

568. **Q**uestio satis est molesta. Suarez tom. 4. in 3. p. de Pœnit. D. 22. S. 5. à num. 3. negat plures numero malitias contineri in uno actu, quo quis vult plures occidere homines, aut cum pluribus fornicari, licèt singula objecta possent transfundere malitiam numericam ab alijs malitijs distinctam, dum singula seorsim terminant actum malum, at dum omnia simul concurrunt, nullum per se confert illam, sed omnia simul per modum unius concurrunt ad unam, & eandem numericam. Hæc tamen eò est gravior, quòd plura sunt objecta; propter hanc majorem gravitatem vult explicandum numerum occidendorum, aut mulierum.

Pariformiter discurret de bonitate

morali actûs unius tendentis in plura objecta e. g. vult quis dare Eleemolynam decem pauperibus: actus hic non continet decem numero morales honestates elemosynæ, sed unicam æquivalentem decem. Idem est de actu charitatis indivisibiliter amante decem proximos,

Affirmat Vasq. tom. 4. in tertiam partem de Pœnit. quest. 91. art. 1. dub. 4. à num. 4. nempe pro multiplicatione objectorum numerica multiplicari malitias numericas in actu physicè indivisibiliter tendente in illa per modum unius, quoties circumstantia non supponit actum iam constitutum in genere mali (si enim supponit constitutum, tunc non multiplicat, sed auget actum constitutum, ut parvitas, & magnitudo in furto: intento,